

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

**ÇATIŞMALI ORTAMLARDA
MEYDANA GELEN İNSAN HAKLARI İHLALLERİ
(24 TEMMUZ 2015 – 24 TEMMUZ 2016)**

**ARAŞTIRMA RAPORU
-BİLANÇO-**

1986
30 AĞUSTOS 2016
İHD DİYARBAKIR ŞUBESİ

Bu raporun amacı, çatışmalı ortamın başlangıcı olarak kabul edilen 24 Temmuz 2015 tarihinden 24 Temmuz 2016 tarihine kadar geçen süre içerisinde, çatışmalı ortamda meydana gelen yaşam hakkı ve temel insan hakları ihlallerine ilişkin tespitlerde bulunmaktır.

Bu raporda yer alan veriler ve verilere ait bilançolar, derneğimizin şubelerine mağdurlarca yapılan bireysel başvurulardan, basın taramalarından (Milliyet, Hürriyet, Sabah, Evrensel, Birgün, Cumhuriyet, Özgür Gündem, Cnntürk, NTV, Habertürk, Fırat Haber Ajansı, ETHA, DİHA, DHA, JİNHA, ANHA, Bianet.org, El Cezire, BBC, Yüksekova Haber, Van TV, Özgür Gün TV, T24) ve yerel kaynaklardan edinilen bilgilerden derlenerek hazırlanmıştır.

Raporda yer alan bazı veriler, iddiadır. Ancak, ilgili kurum veya kişilerden, iddiaların aksini ispatlayacak beyan ve açıklamalar yapılmadıkça, iddialar doğru ve gerçek olarak kabul edilecektir.

İddialara ilişkin yeni veriler gündeme geldikçe, raporda yer alan ilgili bölümler güncellenecektir. Rapordan çıkarılabilir veya kesinlik kazandırılarak raporda tutulmaya devam edilecektir.

1986

BİLANÇO

YARGISIZ İNFAZ (KEYFİ ÖLDÜRME, SİLAH KULLANMA YETKİSİNİN İHLALİ VE DUR İHTARINA UYMADIĞI GEREKÇESİYLE ÖLDÜRÜLEN VE YARALANANLAR)

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında, güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen/gerçekleştirildiği iddia edilen yargısızlar infaz sonucu;

440 kişi yaşamını yitirdi, **353 kişi** yaralandı.

SİLAHLI ÇATIŞMALAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında gerçekleşen silahlı çatışmalarda;

422 Güvenlik görevlisi yaşamını yitirdi. **1065** güvenlik görevlisi ise yaralandı.
614 Silahlı örgüt militanı yaşamını yitirdi, **17** silahlı örgüt militanı ise yaralandı.
42 Sivil yurttaş, çatışmaların ortasında kalarak yaşamın yitirdi. **75** sivil yurttaş ise yaralandı.

YASADIŞI ÖRGÜTÜN EYLEMLERİ SONUCU ÖLEN / YARALANAN SİVİLLER

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında gerçekleşen silahlı örgütlerin saldırıları sonucunda;

34 Sivil yurttaş yaşamını yitirdi, **173** sivil yurttaş ise yaralandı.

MİLTANLARIN CENAZELERİNE YÖNELİK UYGULAMALAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında gerçekleşen silahlı çatışma ortamında yaşamını yitiren **15** örgüt militanının, güvenlik güçleri tarafından çıplak olarak teşhir edildiği ve cenazelerine işkence edildiği tespit edilmiştir. Bu tespitlere ilişkin kimi bulgular, sosyal medya araçlarında yayınlanmıştır.

ÖZEL GÜVENLİK BÖLGESİ İLANI / ARAZI, YAYLA, MERA VE OTLAK YASAĞI

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında,

Bölgede bulunan kentlere bağlı ilçelerde ve ilçelere bağlı kırsal alanlarda 'güvenlik veya askeri operasyon yapılacağı gerekçesiyle' **87 kez**, özel güvenlik bölgesi kararları alınmış ve ilan edilmiştir. Özel güvenlik bölgesi ilan edilen alanlara, sivil yurttaşların giriş-çıkışları yasaklanmıştır. Bölgenin geçim kaynağının çiftçilik ve hayvancılık olması sebebiyle, yasaklar ekonomik mağduriyetlere yol açmıştır.

SOKAĞA ÇIKMA YASAĞI

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında,

9 kente bağlı 35 ilçede, **en 105 kez** sokağa çıkma yasağı ilan edildi.

Sokağa çıkma yasakları sırasında tespit edilen verilere göre, **75'i çocuk** olmak üzere en az **320** sivil yurttaş yaşamını yitirdi.

NOT: Bu veri, yargısız infaz ve çatışmalı ortam bölümündeki istatistiklere dâhildir.

SINIR HATLARINDA YAŞANAN ÖLÜM VE YARALANMALAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında,

Sınır hatlarında açılan ateş sonucu **48 sivil yurttaş** yaşamının yitirmiş, **60 sivil yurttaş** ise yaralanmıştır.

MAYIN VE SAHİPSİZ BOMBA PATLAMASI SONUCU ÖLÜM ve YARALANMALAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

7 çocuk yaşamını yitirdi, **28 çocuk** ise kalıcı fiziksel rahatsızlıklar oluşturacak şekilde yaralandı. **1'i kadın** olmak üzere **6 yetişkin yurttaş** yaralandı.

İŞKENCE YASAĞI / İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI ve KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ ve CEZALANDIRMA

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

Gözetim birimlerinde **286 kişi** işkence ve kötü muameleyle maruz kaldı.
Gözetim birimleri dışında (ev baskınlarında, sokakta) **161 kişi** işkence ve kötü muameleyle maruz kaldı.
Köy Korucuları Tarafından **4 kişi** işkence ve kötü muameleyle maruz kaldı.
Cezaevlerinde **103 tutuklu-hükümlü mahpus** işkence ve kötü muameleyle maruz kaldı.
6 kişi kaçırılma ve ajanlık tehditlerine maruz kaldı.
31 kişi can güvenliği ile tehdit edildi.
Toplumsal gösterilerde güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu **99 kişi** yaralandı.

KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİNE YÖNELİK İHLALLER

GÖZALTINA ALINANLAR – TUTUKLANANLAR - EV BASKINLARI

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

275 çocuk ve **7609 yetişkin** olmak üzere, toplam **7884 kişi** gözaltına alındı.
81 çocuk ve **1878 yetişkin** olmak üzere, toplam **1959 kişi** tutuklandı.
4223 ev veya işyeri, çoğunlukla gece yarısı veya sabaha karşı güvenlik güçleri tarafından basıldı.

GÖZALTINDA ZORLA KAYBEDİLME

Sokağa çıkma yasağı ilanı ile birlikte çatışmaların meydana geldiği Şırnak kent merkezinde, 27 Mayıs 2016 tarihinde **DBP Şırnak İl Yönetici Hürşit Külter**'den haber alınmamaktadır. Külter'in güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındığına yönelik tanıklıkların bulunmasının yanı sıra, güvenlik güçleri tarafından kullanıldığı tahmin edilen sosyal medya hesaplarından Külter'in gözaltına alındığına yönelik açıklamalar yapılmıştır. Külter'in akıbetinin ortaya çıkarılmasına yönelik başlatılan girişimlere karşı, devlet yetkilileri ve ilgili mercilerden hiçbir açıklama yapılmamıştır. Külter'in akıbeti hala bilinmemektedir.

ÖRGÜT MİLİTANLARI TARAFINDAN ALIKONULANLAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

89 kişi silahlı örgüt militanları tarafından alıkonulmuştur. Alıkonuların çoğunlukla asker, polis ve devlet memuru oldukları tespit edilmiştir.

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

96 adet basılı yayın ve materyal toplatıldı veya yasaklandı.
4 gazete ve yayın organı basıldı.
2 kültürel etkinlik yasaklandı.
123 haber sitesi adresi erişime engellendi.

DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE KARŞI AÇILAN SORUŞTIRMALAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

43 farklı soruşturma dosyası açılmış, toplamda **702 kişi** hakkında soruşturma başlatılmıştır.

Ayrıca, sendikal grevler ve çeşitli demokratik etkinliklere (Anma, kınama) katıldıkları gerekçesiyle, **13067 kamu emekçisi** hakkında idari soruşturmalar açılmıştır.

DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE KARŞI AÇILAN DAVALAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

15 farklı dava dosyası açılmış, toplamda **59 kişi** yargılanmıştır.

DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE VERİLEN CEZALAR

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

Yargılanma aşaması devam eden **60 farklı dava dosyası** karara bağlanmış, **168 kişi** hakkında çeşitli hapis cezaları verilmiştir.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

20 Siyasi Parti, **14** Dernek, **7** Eğitim ve Kültür Kurumu, **19** belediye hizmet binası ve eklentileri olmak üzere toplam, **60 kurum ve kuruluş** baskına veya saldırıya maruz kaldı.

17 Dernek ve **2** Eğitim ve Kültür Kurumu kapatıldı.

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

24 Temmuz 2015- 24 Temmuz 2016 tarihleri arasında;

117 toplantı ve gösteriye, güvenlik güçleri tarafından müdahalede bulunulmuştur.

23 toplantı ve gösteri ise, ilgili yerlerin Valilik ve Kaymakamlıkları tarafından yasaklanmıştır.

1986